

Stanisław Barańczak
Garden party

– Pomarańcza, jak widzę, z Malty – wyśmienita!
Cyprian Kamil Norwid

„Przepraszam, nie dosłyszałam nazwiska?... Baneczek?...
Czy to czeskie nazwisko? A, polskie! To znaczy,
pan z Polski? jakże miło. Państwo przyjechali
całą rodziną? Dawno?” „No nie, wybacz, Sally,
zamęczasz pytaniami, a trzeba, po pierwsze,
zaprowadzić do stołu – proszę, tu krakersy,
potato chips, sałatka – pan sobie naleje
sam, prawda? Witaj, Henry –”, „I co też się dzieje
ostatnio w Polsce? Co porabia Wa..., no, ten z wąsami,
zna go pan osobiście? nie? Widzę czasami
w dzienniku demonstracje – choć czy można wierzyć
tej naszej telewizji, koszmar, prawda? jeży
się włos od wszystkich tych reklam – cenzury –
Europejczycy słusznie twierdzą, że kultury
nam brakuje –”, „Cześć, jestem Sam. Mówi mi Billy,
że pan z Polski – znam Polskę, widziałem dwa filmy
z Papieżem – ten wasz Papież nic nie wie o świecie,
straszny konserwatysta –”, „A jak pańskie dzieci?
Mówią już po angielsku? Czy chodzą do dobrej
szkoły?” „Te szkoły publiczne to problem
numer jeden, niestety –”, „Nie zgadzam się, Sammy,
szkoły są lepsze, jeśli rodzice, my sami,
dbamy o to –”, „Tak, ale budżet federalny –”,
„Hej, wy tam, skończcie wreszcie, co za fatalny
obyczaj – dyskutować przy winie, zakąsca
na poważne tematy –”, „Więc? co słyhać w Polsce?”

(Atlantyda)

Czytamy i interpretujemy

- 1 Zrekonstruuuj na podstawie wiersza wiedzę amerykańskich rozmówców Stanisława Barańczaka o Polsce i Polakach. Wskaż źródła tych informacji i opinii.
- 2 Zanalizuj sytuację komunikacyjną przedstawioną w wierszu.
- 3 Określ, z jaką intencją zostały przywołane wypowiedzi: „co to za fatalny / obyczaj – dyskutować przy winie, zakąsca / na poważne tematy –”, „Więc? co słyhać w Polsce?”.
- 4 Dlaczego mottem utworu Barańczak uczynił fragment wiersza Cypriana Norwida (*Ostatni despotyzm*)? Wskazówka: wykorzystaj wiadomości o biografii romantycznego poety.
- 5 Przygotujcie inscenizację tego wiersza lub nakręćcie na jego podstawie krótki film. Postarajcie się wydobyć ironię, sarkazm, gorycz i inne uczucia, które zostały wyrażone w utworze. Jakich środków teatralnych lub filmowych użyjecie?

Wskazówki do analizy i interpretacji

Milczenie emigranta. *Garden party* przypomina zapis rozmowy toczony podczas towarzyskiego spotkania. Wiersz w całości składa się z **przytoczeń cudzych głosów**, kierowanych do osoby milczącej, w której domyślamy się samego poety – emigranta. Wydaje się, że wśród nowych amerykańskich znajomych (na ich tożsamość wskazują pojawiające się w utworze imiona) czuje się on bardzo nieswojo. Jego milczenie nie jest jednak spowodowane barierą językową – poeta przecież rozumie ludzi z towarzystwa, ale różnicą w mentalności, doświadczeniu i wiedzy. Wyrażane podczas letniego *party* troski i opinie Amerykanów przybywających z Polski wydają się z pewnością banalne. Są to troski i opinie ludzi wolnych, sytych i szczęśliwych. Takimi chcieliby zostać także rodacy poety. Czy wobec tego ma on prawo osądzać amerykańskich znajomych? Poeta zdaje sobie sprawę z paradoksu, w jaki został złapany, wybiera więc **ironiczne milczenie** (nieprzypadkowo mottem utworu czyniąc frazę z wiersza Norwida – mistrza milczenia i ironii).